
Kyrkomötet Organisationsutskottets betänkande 2011:4

Strukturfrågor och indelning

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas tre motioner vilka innehåller förslag som på ett eller annat sätt relaterar till förslagen i Strukturutredningens betänkande *Närhet och samverkan* (SKU 2011:2). Utskottet föreslår avslag på motionerna med hänvisning till att man anser att synpunkter på utredningens förslag bör tas om hand på sedvanligt sätt inom ramen för kyrkostyrelsens omhändertagande av remissvaren. På samma sätt behandlas förslag som har nära anknytning till de frågor som tas upp av utredningen lämpligen i samband med kyrkomötets behandling av den skrivelse som kan komma att bli resultatet av kyrkostyrelsens arbete.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2011:15.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2011:65.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2011:98.

Motionernas förslag

Motion 2011:15 av Karl-Gunnar Svensson, Gör pastorat och kontrakt till samma enhet och nivå i Svenska kyrkan.

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram förslag till förändringar i kyrkoordningen så att pastorat och kontrakt blir samma enhet och nivå i Svenska kyrkan.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram förslag till förändringar i kyrkoordningen så att pastoratet/kontraktet blir kontraktsprostens verksamhetsområde.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram förslag till förändringar i kyrkoordningen så att kyrkoherdens verksamhetsområde blir församling.

Motion 2011:65 av Staffan Holmgren, Partiella samfälligheter

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att framlägga förslag till kyrkomötet om införande av regler i kyrkoordningen om partiella samfälligheter.

Motion 2011:98 av Per Ingvarsson, Pastoraten ska kallas kyrkosamfällighet

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att till utredningen *Närhet och Samverkan* bifoga följande motion som menar att pastoraten ska kallas (för det för allmänheten mer begripliga) kyrkosamfällighet och att vi bara ska ha en sorts församling.

Bakgrund

Strukturutredningens förslag angående den lokala organisationen

På uppdrag av 2007 års kyrkomöte tillsatte kyrkostyrelsen under 2008 en utredning med det övergripande syftet att skapa bästa möjliga organisatoriska förutsättningar för församlingarna att fullgöra sin grundläggande uppgift. Utredningen – som tagit sig namnet Strukturutredningen – har i sitt betänkande *Närhet och samverkan* (SKU 2011:2) föreslagit en rad ändringar beträffande den lokala organisationen.

Utredningens grundläggande förslag till förändring i den lokala strukturen innebär att pastorat ska vara den enda kyrkoordningsreglerade samverkansformen på lokal nivå. Pastorat kommer då inte längre att definieras som kyrkoherdens tjänstgöringsområde utan som samverkansform för församlingar. Det ska fortfarande kunna finnas församlingar med ansvar för församlingens grundläggande uppgift, med egen ekonomisk förvaltning och med ansvar för personal, fastighetsförvaltning och begravningsverksamhet men de församlingar som ingår i ett pastorat ska inte bara samverka beträffande resurs- och personalfrågor utan även om den grundläggande uppgiften. Pastoratet får därmed även karaktär av pastoralt område och ska på lokal nivå ha ett övergripande ansvar för att församlingarna inom pastoratet fullgör sin grundläggande uppgift. Den närmare ansvarsfördelningen mellan pastoratet och de ingående församlingarna i utövandet av den grundläggande uppgiften ska anges i församlingsinstruktionen.

Utredningens förslag medför också att det inte längre kommer att finnas några flerpastoratssamfälligheter. De flerpastoratssamfälligheter som finns per den 1 januari 2014 kommer då med automatik att bli pastorat.

I såväl pastorat som i församlingar som inte ingår i något pastorat ska det finnas ett direktvalt kyrkofullmäktige som högsta beslutande organ och ett av kyrkofullmäktige valt kyrkoråd som styrelse. I församlingar som ingår i pastorat ska det, enligt förslaget, som styrelse finnas ett av pastoratets kyrkofullmäktige valt församlingsråd. Församlingsrådet ska fullgöra de uppgifter som anges i kyrkoordningen och i församlingsinstruktionen samt de övriga uppgifter som pastoratets kyrkoråd beslutar. De uppgifter för ett församlingsråd som anges direkt i kyrkoordningen avser i stor utsträckning församlingens gudstjänstliv.

Utredningen föreslår att de föreslagna ändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2014.

Utredningens betänkande är för närvarande ute på remiss.

Kontrakt

Varje stift är indelat i kontrakt. I varje kontrakt ska det finnas en kontraktsprost. Kontraktsprosten är i första hand biskopens förtroendeman och har uppgifter med tydlig koppling till biskopens funktion. Enligt 8 kap. 6 § i kyrkoordningen ska kontraktsprosten i sitt kontrakt biträda biskopen med ledningen och tillsynen, biträda biskopen vid visitationerna i församlingarna, på biskopens uppdrag visitera församlingar samt i övrigt fullgöra de uppgifter som kontraktsprosten enligt kyrkoordningen ska utföra. De övriga uppgifter som enligt bestämmelsen ankommer på kontraktsprosten enligt kyrkoordningen är att vara valförrättare vid biskopsval, att leda invigningsgudstjänst avseende ny begravningsplats, att kalla präster och diakoner till överläggningar och att yttra sig över indelningsändringar.

Strukturutredningen konstaterar i sitt betänkande *Närhet och samverkan* att de förslag som utredningen lägger fram beträffande den lokala strukturens utformning kan leda till ett minskat antal pastorat. Med en ändrad lokal struktur kan det därför, enligt utredningen, bli fråga om mer grundläggande förändringar vad gäller förutsättningarna för kontrakten. Mot denna bakgrund menar Strukturutredningen

att det finns skäl att följa upp de förslag utredningen lägger fram med en särskild utredning om kontraktets ställning och uppgifter.

O 2011:4

Partiella samfälligheter

I och med kyrkoordningens tillkomst upphörde möjligheten att bilda s.k. partiella flerpastoratssamfälligheter. Det enda undantag som tilläts var att den samfällighetsbildning som sedan länge funnits i Visby stift fick vara kvar. Samfälligheten, benämnd Samfälligheten Gotlands kyrkor, har till uppgift att ansvara för underhållsåtgärder på kyrkorna i Visby stift.

Kyrkostyrelsen upprättade 2005 på uppdrag av kyrkomötet (se O 2003:3) en promemoria om partiella samfälligheter. I promemorian fanns förslag på ändringar i kyrkoordningen för att möjliggöra partiella samfälligheter. Promemorian fick emellertid ett mycket svalt mottagande av remissinstanserna. Flertalet remissinstanser ansåg att promemorians förslag skulle ytterligare komplicera kyrkoordningen och den kyrkliga organisationen. I skrivelsen *Redogörelse för Kyrkostyrelsens behandling av Kyrkomötets ärende* (KsSkr 2005:3) angav kyrkostyrelsen att man med hänsyn till remissutfallet valt att inte lägga fram något förslag i ärendet.

Till 2008 års kyrkomöte motionerades om att kyrkomötet skulle ge kyrkostyrelsen i uppdrag att utarbeta förslag till ändringar i kyrkoordningen som skulle ge möjlighet till begränsade ekonomiska föreningar. Organisationsutskottet konstaterade (O 2008:5) att frågan om partiella samfälligheter hade behandlats i den ovan nämnda promemorian 2005 och att kyrkostyrelsen då, med hänsyn till remissutfallet valt att inte lägga fram något förslag. Utskottet menade att frågan var komplex och att den naturligt prövades i Strukturutredningens arbete. Utskottet föreslog därför avslag på motionen och kyrkomötet följde utskottets förslag.

Strukturutredningen konstaterar i sitt betänkande *Närhet och samverkan* att den statliga Begravningsutredningen i betänkandet *Några begravningsfrågor* (SOU 2009:79) angivit att man ser en ordning med högst en begravningshuvudman per kommun som det bästa sättet att åstadkomma en enhetlig begravningsavgiftssats och att detta också skapar de bästa förutsättningarna för en rationell och effektiv begravningsverksamhet av god kvalitet. Begravningsutredningen har inte lagt något konkret förslag om högst en begravningshuvudman per kommun men ändå angivit att man anser att en sådan ordning bör kunna vara genomförd senast 2018. I detta sammanhang anför Strukturutredningen att bildandet av partiella samfälligheter för begravningsverksamheten kan vara en möjlighet att hantera ett eventuellt krav på högst en huvudman per kommun. Man har dock, innan ett konkret förslag föreligger från statens sida, inte ansett det meningsfullt att lägga fram förslag i denna del.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2011:15, 2011:65 och 2011:98.

De motioner som utskottet behandlar i detta betänkande har det gemensamt att de innehåller förslag som på något sätt relaterar till förslagen i Strukturutredningens betänkande *Närhet och samverkan* (SKU 2011:2). Detta betänkande är för närvarande föremål för en omfattande remissrunda i vilken, förutom stiftet, samtliga församlingar och samfälligheter ges möjlighet att yttra sig över förslagen. Enligt utskottets mening bör synpunkter på utredningens förslag tas om hand på sedvanligt sätt inom ramen för kyrkostyrelsens bearbetning av remissvaren. På samma sätt behandlas förslag som har nära anknytning till de frågor som tas upp

av utredningen lämpligen i samband med kyrkomötets behandling av den skrivelse som kan komma att bli resultatet av kyrkostyrelsens arbete. Med hänvisning till det sagda föreslår utskottet avslag på motionerna.

Utskottet noterar särskilt att vad gäller frågan om kontrakt så anges i utredningens betänkande att det finns skäl att följa upp utredningens förslag med en särskild utredning om kontraktets ställning och uppgifter. Vidare framgår det av betänkandet att Strukturutredningen har behandlat frågan om partiella samfälligheter för begravningsverksamheten men inte ansett det meningsfullt att lägga fram något förslag innan ett konkret förslag föreligger från statens sida i frågan om begravningsverksamhetens framtid. Utskottet förutsätter att dessa sakfrågor kommer att behandlas av utskottet 2012.

Uppsala den 28 september 2011

På Organisationsutskottets vägnar

Torgny Larsson, ordförande

Fredrik Nilsson Björner, sekreterare

Beslutande: Torgny Larsson, ordförande, Marta Axner, Anton Härder, Anna Brandoné, Fredrik Upmark, Olle Reichenberg, Anders Björkman, Ann-Britt Åsebol, Conny Tyrberg, Daniel Tisell, Per Lindberg, Sofia Särdaqvist, Irene Oskarsson, Christer Kax Sundberg och Carin Åblad Lundström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Aina Andersson, Micael Åsman, Sten-Arne Burman, Ingela Arheden, Rolf U Persson, Birgit Kullingsjö, Camilla Widepalm Heurén, Per Ingvarsson, Marika Markovits, Peder Fohlin och Celina Falk.

Biskoparna Erik Aurelius och Eva Brunne har deltagit i utskottets överläggningar.